VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2019–2022

TyV 19.4.2018

Lähtökohtia

- Tämän hallituksen viimeinen kehyspäätös
- Pohjana kevään 2017 kehyspäätös / julkisen talouden suunnitelma
- Meno- ja tuloarviot perustuvat uusimpaan JTS:n yhteydessä julkaistuun VM:n kansantalousosaston riippumattomaan ennusteeseen
- Maakunta- ja sote-uudistuksen siirtyminen vuoteen 2020 huomioitu

Keskeiset taloutta kuvaavat indikaattorit, Taloudellinen katsaus huhtikuu 2018

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
BKT:n määrän muutos, %	2,1	2,6	2,6	2,2	1,8	1,3	1,1
Työttömyysaste, %	8,8	8,6	8,1	7,5	7,0	6,9	6,8
Työllisyysaste, %	68,7	69,6	71,1	71,9	72,5	72,9	73,2
Julkisyhteisöjen nettoluotonanto[1], % BKT:sta	-1,8	-0,6	-0,6	-0,2	0,1	0,3	0,3
Valtio	-2,7	-1,7	-1,6	-0,9	-0,4	-0,2	-0,1
Maakuntahallinto					-0,4	-0,5	-0,4
Paikallishallinto	-0,4	-0,1	-0,2	-0,4	-0,1	-0,1	-0,2
Sosiaaliturvarahastot	1,3	1,2	1,2	1,1	1,1	1,1	1,0
Julkisyhteisöjen rakenteellinen jäämä, % BKT:sta	-0,5	-0,1	-0,5	-0,6	-0,3	-0,1	-0,1
Julkisyhteisöjen velka[2], % BKT:sta	63,0	61,4	60,4	58,9	57,4	56,7	56,0
Valtionvelka[3], % BKT:sta	47,4	47,3	46,9	45,6	44,4	43,5	42,7
Paikallishallinnon velka[2], % BKT:sta	8,7	8,6	8,5	8,6	6,8	6,7	6,7

[1] Vuosien 2021-2022 valtiontalouden alijäämäluvut eivät sisällä puolustusvoimien hävittäjähankintoja. Hävittäjähankinnat kirjautuvat kansantalouden tilinpidon alijäämään suoriteperusteisesti eli hävittäjien toimitusajankohtana.

[2] EDP-velka

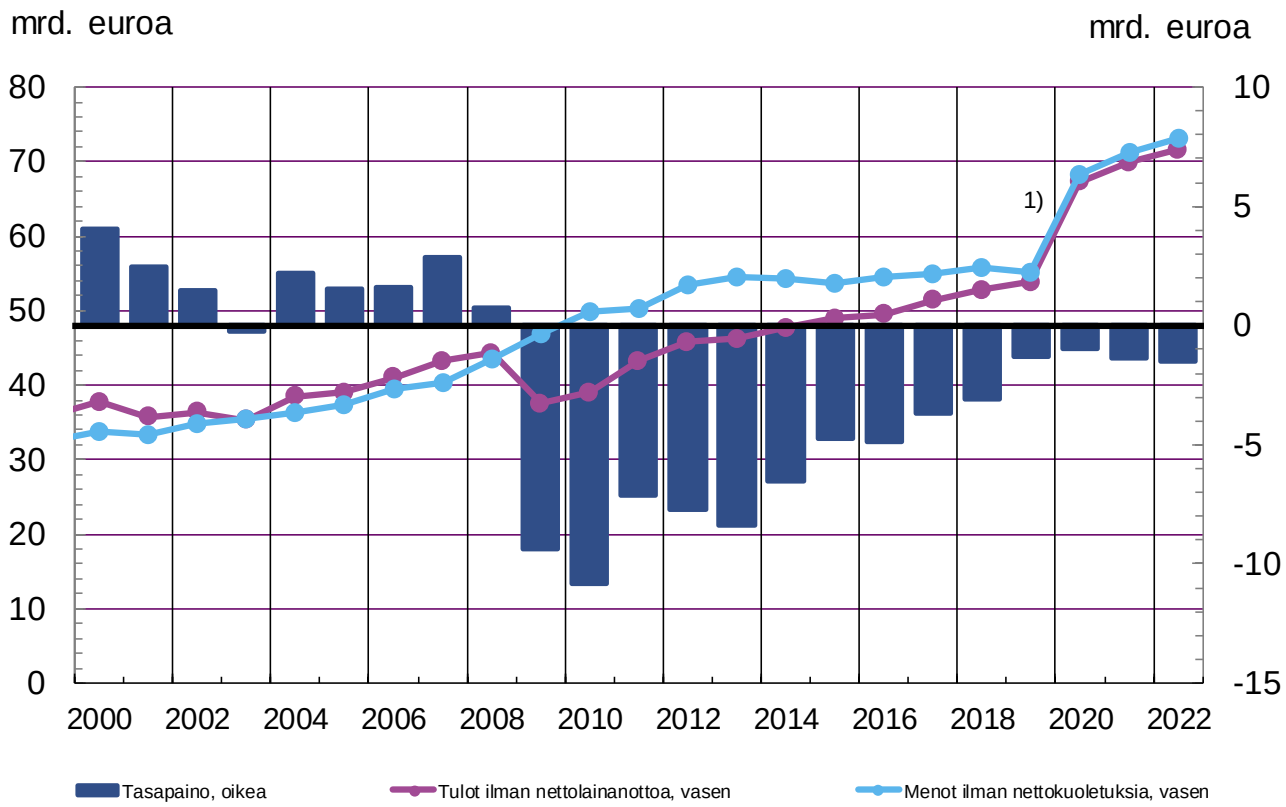
[3] Valtiokonttorin liikkeelle laskema velka

Lähteet: Tilastokeskus, Valtiovarainministeriö

Budjetin tasapaino

- Valtion budjettitalouden alijäämän ennakoidaan olevan n. 1,3 mrd. euroa v. 2019, kun vuodelle 2018 arvioitu alijäämä talousarvion mukaan on 3,1 mrd. euroa
- Alijäämä pienenee vuoteen 2020, mutta kasvaa jälleen v. 2021 johtuen etenkin puolustusvoimien strategisista suorituskykyhankkeista, joihin on varauduttu 1 mrd. eurolla vuosina 2021 ja 2022.
- Kevään 2017 kehyspäätökseen verrattuna arvio alijäämästä kehyskauden aikana on pienentynyt selvästi etenkin korkeampien tuloarvioiden seurauksena. Myös alentuneet arviot työttömyysturvamenoista ovat vaikuttaneet.

Valtion budjettitalouden tulot, menot ja tasapaino

1) Maakunta- ja sote-uudistus

Lähde: Valtiovarainministeriö 16.4.2018

Tasapaino:

2015 (TP): -4,7 mrd. euroa

2016 (TP): -4,9 mrd. euroa

2017 (TP): -3,7 mrd. euroa

2018 (TA): -3,1 mrd. euroa

2019: -1,3 mrd. euroa

2020: -1,0 mrd. euroa

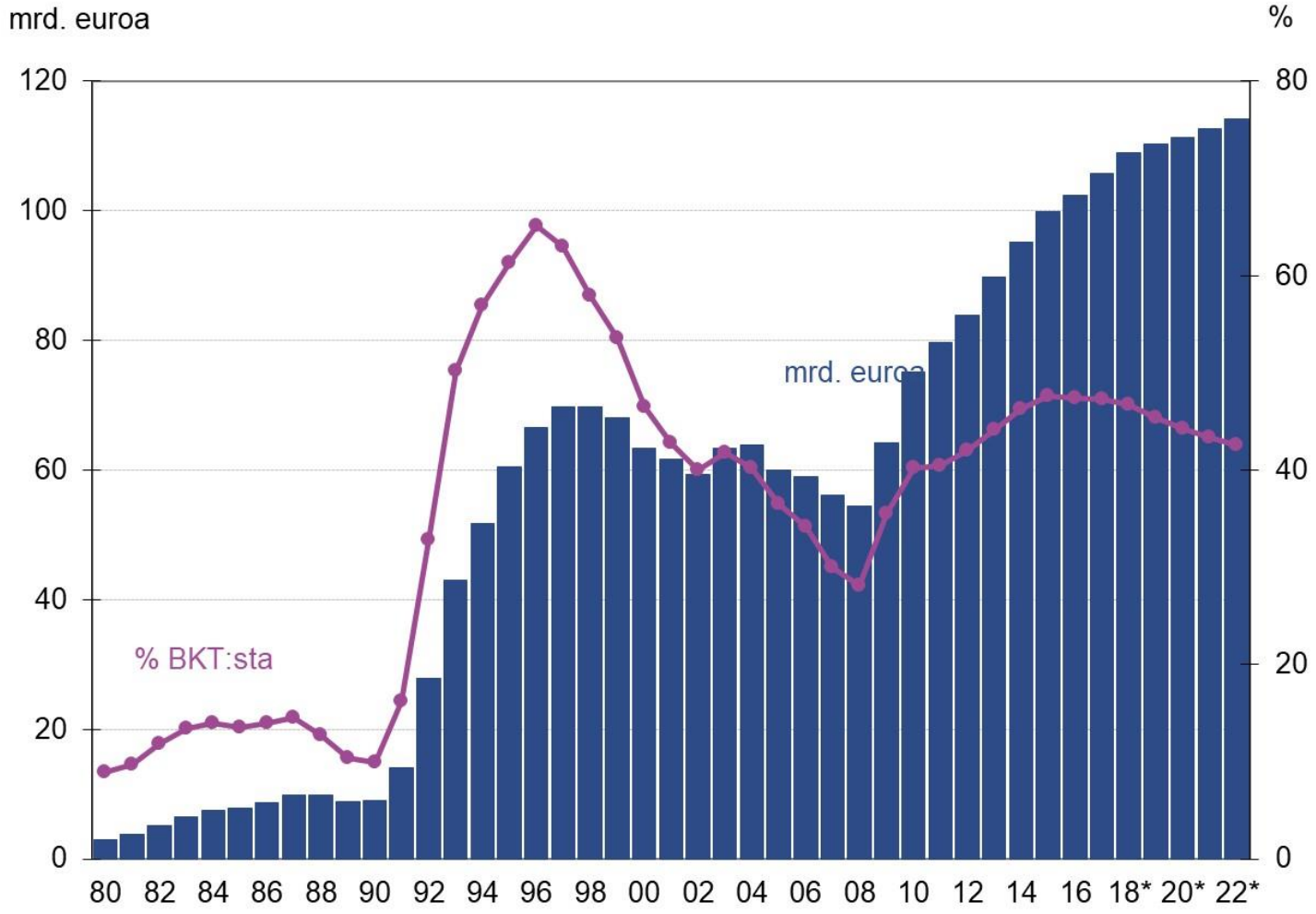
2021: -1,4 mrd. euroa*

2022: -1,5 mrd. euroa*

*2021: -0,4 mrd euroa

*2022: -0,5 mrd. euroa ilman puolustusvoimien strategisia suoritus-kykyhankkeita

Valtionvelan kehitys vuosina 1980-2022

Lähde: Valtionvarainministeriö 13.4.2018

Muutoksia tuloarvioissa

- Budjettitalouden tulojen arvioidaan olevan 53,8 mrd. euroa v. 2019.
- Budjettitalouden varsinaisten tulojen arvioidaan kasvavan kehyskaudella keskimäärin n. 8 % vuodessa. Verotulojen keskimääräistä kasvua korottaa maakunta- ja sote-uudistukseen liittyvät veroratkaisut vuonna 2020.
- Vuonna 2022 budjettitalouden tulojen arvioidaan olevan 71,6 mrd. euroa.

Muutoksia menoarvioissa

- Budjettitalouden menojen arvioidaan olevan 55,1 mrd. euroa v. 2019, mikä on 0,7 mrd euroa vähemmän kuin mitä vuodelle 2018 on budjetoitu.
- Menojen alenemiseen vaikuttaa mm. kärkihankerahojen poistuminen sekä työttömyysturvamenojen väheneminen.
- Kevään 2017 kehyspäätökseen verrattuna menot ovat n. 0,2 mrd. euroa korkeammalla tasolla keskimäärin v. 2019—2021 kun ei huomioida maakunta- ja sote-uudistuksen voimaantulon muutosta.
- Menojen nousuun on vaikuttanut mm. vuoden 2018 talousarviossa päätetyt lisäpanostukset mm. liikennehankkeisiin sekä sosiaalietuuksiin, samoin JTS 2019-2022 päätetyt lisäpanostukset mm. työllisyyteen ja eriarvoisuuden vähentämiseksi.
- Myös lakisääteiset indeksi- ja hintakorotukset (mm. valtion sopimusratkaisu) korottavat menojen tasoa
- Valtion ja kuntien välinen kustannustenjaon tarkistus on toisaalta toteutunut aiemmin arvioitua pienempänä.
- Samoin arvio työttömyysturvamäärärahoista on alentunut.

Määrärahapoimintoja

Työllisyys ja työttömyysturva

- aktiivimallin toimeenpano (TE-toimistojen henkilöstön rekrytointi) 10,3 me/vuosi ja julkiset työvoima- ja yrityspalvelut 25 me/vuosi
- määräaikaishaastatteluihin 10 me/vuosi
- kotouttamiskoulutus 6 me v. 2019
- julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden momentilla 50 me kertaluonteinen vähennys v. 2019 johtuen edellisvuosien suurista siirtyvistä eristä
- lyhytkestoisen työn vastaanottamisen edistämiseen varaudutaan 20 me/vuosi
- 6 kk lyhytkestoinen opiskelu työttömyysturvalla 4,9 me/vuosi
- yrittäjien perheenjäsenten työttömyysturvan muutokseen 10 me/ vuosi

Määrärahapoimintoja

Eriarvoisuus

- Vähimmäismääräisiä päivärahoja (sairauspäiväraha, vanhempainpäiväraha, kuntoutusraha ja erityishoitoraha) korotetaan työmarkkinatukea vastaavalle tasolle. Kustannus n. 20,2 milj. e/v
- Lääkkeiden vuosiomavastuurajan alentamiseen 5 me/vuosi
- Takuueläkkeiden korottamiseen 10 me/vuosi
- Ylivelkaantuneiden aseman parantamiseksi yht. 9 me/vuosi
- Monimuotoisia perheitä koskeviin vanhempainpäivärahasäännöksiin ehdotetaan tehtäväksi muutoksia. Kustannusvaikutus valtiolle on 0,5 me/vuosi.
- Adoptioperheiden adoptiotuen tarkistamiseen 0,3 me/vuosi

Määrärahapoimintoja

Koulutus ja kulttuuri

- Varhaiskasvatuksen tasa-arvon tukemiseen kohdennetaan 10 me v. 2019 ja 7,5 me v. 2020.
- 5-vuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeiluja laajennetaan ja jatketaan. Kokeiluun varataan 5 me v. 2019.
- Ensimmäisen vieraan kielen A1-kielen opiskelu varhaistuu v. 2020 alkamaan peruskoulun ensimmäisen vuoden keväällä, johon varataan 12 me/vuodessa vuodesta 2021.
- Lukiokoulutuksen uudistuksen 4 me v. 2021 ja 8,53 me vuodesta 2022.
- Lukiokoulutuksen opintotukikuukausien enimmäismäärää nostetaan kymmeneen tukikuukauteen, vuosikustannus 1,5 me
- Opintotuki- ja koulumatkatukioikeus laajenee 1.8.2018 koskemaan oppivelvollisuusiän ylittäneiden perusasteen opintoja myös muualla kuin kansanopistoissa. Vuosikustannus 1,3 me.
- Opintorahan vähävaraisuuskorotukseen oikeutetulle alle 20-vuotiaalle myönnetään oppimateriaalilisää 46,80 euro/kk, vuosikustannus 12,7 me
- Museoiden, teattereiden ja orkestereiden rahoitusjärjestelmää uudistetaan. Uudistukseen varataan vuodesta 2020 yht 7 me, josta 2 me osoitetaan rahapelitoiminnan tuotoista.

Turvapaikanhakijat

- Maahanmuuttomenojen oletuksina on käytetty arviota 4000 turvapaikanhakijasta vuodessa
- Arvio vastaanoton piirissä olevista henkilöistä on noussut pitkittyneiden ja runsaiden valitusprosessien takia. Myös arviota myönteisten päätösten saajista on nostettu.
- Oletusmuutoksista johtuen maahanmuuttomenojen arviota nostetaan kehyskauden kolmena ensimmäisenä vuonna, mutta vuoden 2022 menoarviota alennetaan hieman
- Kokonaisuudessaan maahanmuuttomenojen ennakoidaan kuitenkin vähenevän vuosittain keskimäärin 8 %

Maakunta- ja sote-uudistus

- Uudistuksen seurauksena valtion budjettitalouden tulot ja menot molemmat nousevat yli 13 mrd. eurolla vuonna 2020.
- Tehtävien ja niiden rahoituksen siirto maakunnille ei lähtökohtaisesti vaikuta budjettitalouden tasapainoon.
- Uudistukseen liittyvät toimeenpanokustannukset sekä siihen liittyvä ylimääräinen veronkevennys kuitenkin heikentävät budjettitalouden tasapainoa.
- Lisäksi maakunta- ja sote-uudistuksen vaikutus näkyy budjetin menoissa nopeammin kuin verokertymissä, mikä heikentää budjettitalouden tasapainoa vuonna 2020.